

Kevés a digitális állomány

Az USA Múzeumi és Könyvtári Szolgáltatásainak Intézete nemrégiben felmérést tett közzé az országban a digitalizálás növekedéséről. A tanulmány megállapította, hogy az USA összes köz-könyvtárának mintegy negyedrésze konvertálja állományait digitális fájlalba. Azok a könyvtárak, amelyek digitalizálással foglalkoznak, elsősorban azért teszik, hogy megóvják a fényképeket és a törékennyé váló dokumentumokat, és hogy ezeket könnyebben hozzáférhetővé tegyék használóiknak. Az állami szervezetek, köztük a Virginiai Könyvtár szívesebben végzi állományainak digitalizálását, mint a helyi könyvtárak. Ennek elsődleges okai a pénzhiány, a viszonylag kevés igény, és a helyi szakértelem elégtelen volta. A felmérés nyomán készült jelentésben az intézet felszólítja a könyvtárakat a digitális anyagok kiválasztási és megóvási politikájának és technológiájának hasznosítására. A jelentés azt ajánlja, hogy a digitalizált könyvtári anyagokat központi szervezetekben regisztráltassák.

/Library Hi Tech News, 19. köt. 8. sz. 2002. p. 37./

Könyvtárbarát e-könyv szoftver

Az *Adobe Content Server* szoftver lehetővé teszi a könyvtáraknak az e-könyvek és más elektronikus dokumentumok terjesztését, kölcsönzését PDF formátumban. Az e-könyveket bevételkor és kiadásukkor automatikusan ellenőrzi a rendszer, és integrálható a könyvtár meglévő katalógusrendszerével. Az olvasók a könyvtár webhelyén tudják előhívni és letölteni az e-könyveket. A könyvtár használati szabályokat hozhat létre, amelyek szerint bizonyos idő elteltével vagy meghatározott időpontokban az e-könyv használata lejár, ilyenkor az automatikusan törlődik a használó számítógépéből. A szoftver lehetővé teszi a szerzői joggal rendelkezőknek a jogok és engedélyek érvényesítését, köztük a másolási, nyomtatási és másoknak való kölcsönzési jogokat.

A szoftver egyszeri használatbavételi díja 5000 USD, ami 250 cím kezelését teszi lehetővé. Ennek bővítése további 500 címenként 1000 USD. Tet-szöveges állomány kezelésére alkalmas szoftver ára egy telepítési helyen 10 000 USD, további telepítési helyeken egyenként 1500 USD.

További információ: www.adobe.com

/Library Hi Tech News, 19. köt. 8. sz. 2002. p. 36–37./

Az e-könyvek nem befolyásolják a tanulást

Egy új tanulmány szerint a tanulást az e-könyvek használata nem befolyásolja; a nyomtatott tankönyvekből és az e-könyvekből való tanulás között lényeges különbség nincs.

A felmérést úgy végezték, hogy a *Center for Information and Communication Studies (CICS)* tanfolyamán részt vevő diplomásokat három csoportra osztották: az egyik csoport hagyományos tankönyvekből, a másik csoport fehér-fekete e-könyvekből, a harmadik csoport színes e-könyvekből tanult. A 91 diák közül 40-en az első, 24-en a második, 27-en a harmadik csoportba tartoztak. Egy speciális pontrendszer szerint értékelve az eredményeket, a hagyományos könyveket használók 29 pontot, a fekete-fehér e-könyveket használók 28,9 pontot, a színes e-könyveket használók 28,5 pontot értek el.

Az e-könyveket használók szerint nehézséget okozott az oldalról oldalra való lapozás az e-könyvekben, ha egy bizonyos fejezetet akartak megtalálni benne, vagy bizonyos szavak előfordulása után kutattak. A gondok közé sorolták a kisméretű, szabálytalan alakú képernyőket és a csillogó kiadványokat. Úgy vélték, hogy kevesebb információt szerezhetnek, mint a hagyományos papír tankönyvekből. Azt ajánlják, hogy a használati utasítást adják ki papírfomátumban is (jelenleg az is csak elektronikusan érhető el).

A tanulmány szerzői arra a következtetésre jutottak, hogy a jelenlegi „buta” e-könyv olvasókészülék életképesebb lenne, ha teljes képernyős tárolóközegként használhatnák a diákok, amely könnyen hordozható, és viszonylag olcsó lenne, valamint újra felhasználható eszközként alakítanák ki. Egy ilyen készülék jól illeszkedne a PC és a személyi digitális szervezőgép közé.

/Advanced Technology Libraries, 31. köt. 10. sz. 2002. p. 6–7./

Az Egyesült Királyság könyvtári és információs szolgáltatásainak felmérése

A Resource: a Múzeumok, Archívumok és Könyvtárak Tanácsa az egész országra kiterjedő felmérésbe kezdett. Konzultációs módszerrel kísérik

megállapítani, hogy mit értek el a könyvtári és információs szolgáltatások valamennyi szektorban, köztük a felsőoktatásban, az alsóbb iskolákban, a börtönökben és a munkahelyi könyvtárakban. Mostanáig a Resource felmérései elsősorban a köz-könyvtárakra irányultak.

Az új konzultációs folyamat elnevezése: *Szélesebb körű információs és könyvtári problémák*. Célja: megfogalmazni a könyvtári és információs szolgáltatók fő gondjait, és segíteni őket abban, hogy ezek ismertté váljanak a megfelelő kormányintézmények számára is. A konzultatív felmérés eredményeit 2003 tavaszán fogják közzéadni.

/Information World Review, 184. sz. 2002. október, p. 6./

A British Library mégis folytatja a szabadalomszolgáltatást

A TMT 2002/12. számának 503. oldalán közöltünk egy hírt „A British Library felhagy a szabadalmi másolatok szolgáltatásával” címmel, hivatkozva az *Information World Review* 2002. július/augusztusi számában megjelent közleményre. A BL szabadalmi információs szolgáltatásának vezetője, *David Newton* most cáfolta ezt a hírt, mondván, az IRW idézett híre „nem teljes képet” adott a BL szabadalmi szolgáltatásairól.

A BL a világ legnagyobb szabadalmi állományával rendelkezik, papír- és elektronikus formátumban. Továbbra is folytatja az ilyen szakirodalom gyűjtését, és a szabadalmi dokumentumokat hozzáférhetővé teszi bárki számára a könyvtáron belül és/vagy távoli eléréssel. A BL 2002-ben megnyitotta „szabadalmi klinikáját”, amely megtanítja a használókat a szabadalmak kutatására a könyvtárban és a weben. A távoli használóknak a Patents Online szabadalomkereső szolgáltatást és ingyenes telefonos tudakozó szolgáltatásukat ajánlják.

A BL webhelye: www.bl.uk/patents, szabadalmi és szellemi tulajdonnal kapcsolatos források csatlakozópontjainak százait, a szabadalmi információk használatára vonatkozó segítséget és saját szolgáltatásuk részleteit kínálja.

Az IWR közleménye megemlíti a Patent Express szolgáltatás megszüntetését. Az 1980-as és 1990-es években ennek a szolgáltatásnak vezető szerepe volt a világban, de az utóbbi években a szaba-

dalmak könnyen hozzáférhetővé váltak elektronikus formában egyéb forrásokból, s emiatt a Patent Express használata csökkent, nem volt érdemes továbbra is fenntartani. Ezért a BL vezetősége a fent vázolt szabadalmi szolgáltatások fenntartására való koncentrálás mellett döntött.

/Information World Review, 184. sz. 2002. október, p. 10./

A Holland Nemzeti Könyvtár és az Elsevier megállapodása

Hollandia Nemzeti Könyvtára, a *Koninklijke Bibliotheek (KB)* és az *Elsevier Science* vállalat megállapodtak abban, hogy a KB lesz az Elsevier Science-folyóiratok első hivatalos digitális archívuma. Az egyezség értelmében a KB megkapja az Elsevier webplatformján, a Science Directben hozzáférhető mintegy 1500 folyóirat digitális másolatait, ami magában foglalja az Elsevier Science által kiadott valamennyi tudományos, orvosi és műszaki folyóirat archív számait. Az újonnan belépő folyóiratok archív számainak átadása is szerepel a megállapodásban. Ezenkívül az Elsevier elkezdte a folyóiratok visszamenőleges számainak digitalizálását, egészen az 1. kötetek 1. számáig. Becslés szerint amikor az összes visszamenőleges állomány digitalizálása befejeződik a következő két évben, a teljes adatmennyiség meghaladja a 7 TB-ot.

A KB lehetővé teszi a folyóiratok hozzáférését valamennyi könyvtárlátogatónak, akinek engedélye van a teljes állományok használatára. A KB akkor is megnyitja az archívumot – akár a könyvtárba betérő olvasóinak, akár távoli használatra –, ha az Elsevier vagy egy utódja megszünteti ezeknek a folyóiratoknak az elérését kereskedelmi forgalomban. A KB 1994-ben határozta el elektronikus állományok használatát hagyományos állományai mellett, és azóta a hosszú távú digitális archívumok kutatása és fejlesztése a KB prioritásai közé tartozik, amit a Holland Oktatási Minisztérium finanszíroz.

/Advanced Technology Libraries, 31. köt. 10. sz. 2002. p. 1., 10–11./

Európai könyvtári együttműködés könyvtári anyagok megóvásáért

A Leidenben (Hollandia) működő európai könyvtári együttműködés három tagja, a KB (Koninklijke